

DRUHÝ DIEL DOKUMENTU ZELENÁ DOHODA

RNDr. Ľubica Vargová
environmentálna konzultantka,
NATUR-PACK, a.s.

Európska komisia (ďalej len „EK“) zverejnila druhý diel dokumentu s názvom „Zelená dohoda“. Navrhla v ňom nové celo európske pravidlá v oblasti obalov. Práve na ich výrobu sa používajú primárne suroviny, a to v prípade plastov až v 40 percentách a pri papierových obaloch až v 50 percentách. [1] Navrhované pravidlá majú umožniť spotrebiteľom zvoliť si opätovne použiteľné obaly, odbúrať zbytočné obaly, obmedziť nadmerné balenia a poskytnúť jasné označenie na podporu správnej recyklácie.

Už od 1. januára 2023 zmena legislatívy prinesie napríklad v Taliansku povinné označovanie obalov. Vyžaduje sa, aby všetky obaly mali identifikačné kódy materiálov a obaly určené pre koncových spotrebiteľov aj informácie o triedení. [2]

Priemyslu by mohli priniest odporúčané pravidlá od EK vytvorenie nových obchodných príležitostí. Očakáva sa zníženie spotreby primárnych zdrojov ich výmenou za recyklované materiály.

Konzultácia

Zelenej dohode predchádzala verejná konzultácia s viac ako 800 organizáciami a s viac ako 1 800 kontaktnými bodmi. Konzultácia zahŕňala získavanie spätnej väzby o hodnotení vplyvu, verejný dotazník, dotazník pre členské štáty, online workshopy a webináre a individuálne rozhovory.

Výsledky konzultácie

Účastníci prieskumu sa najčastejšie domnievali, že:

- technologický, hospodársky a sociálny vývoj odvodňuje vytvorenie nového regulačného rámca pre obaly,
- je potrebná ďalšia harmonizácia existujúcich pravidiel európskeho rámca, ktorý pokrýva celý životný cyklus obalov a celý hodnotový reťazec,
- tento rámec by mal zahŕňať prísnejšie spoločné pravidlá o udržateľnosti obalov, aby sa zabezpečilo fungovanie vnútorného trhu EÚ,
- prístup k definovaniu recyklovateľnosti obalov, najmä prístupu založeného na kritériách „dizajnu pre recykláciu“ musí byť vnímaný ako celospoločenská téma. [3]

Zástupcovia priemyslu konkrétnejšie zdôraznili potrebu:

- stabilného a harmonizovaného právneho rámca, ktorý zaisťuje bezpečnosť investícií,
- rovnaké podmienky, ktoré podporujú výrobu trvalo udržateľných obalov, a
- efektívne fungovanie recyklačných trhov s cieľom zlepšiť dostupnosť a kvalitu druhotných surovín. [3]

Občianska spoločnosť, ktorá sa zúčastnila konzultácií, vyzvala k účinnej implementácii hierarchie odpadového hospodárstva v hodnotovom reťazci obalov s opatreniami stimulujúcimi predchádzanie vzniku odpadov z obalov a ich opätovné použitie. [3]

Navrhovaná revízia právnych predpisov EÚ o obaloch a odpade z obalov má tri hlavné ciele:

1. Zabrániť vzniku odpadu z obalov – predchádzanie vzniku odpadov formou obmedzenia zbytočných obalov a podporením opätovne použiteľných a naplňiteľných obalov.
2. Vybudovať tzv. uzavretý cyklus – dosiahnuť sa má podporením vysokokvalitnej recyklácie. Do roku 2030 majú byť všetky obaly na trhu EÚ recyklovateľné ekonomicky realizovateľným spôsobom.
3. Znížiť potrebu primárnych prírodných zdrojov a vytvoriť dobre fungujúci trh s druhotnými surovinami. Pomocou povinných cieľov sa plánuje zabezpečiť zvýšenie používania recyklovaných plastov v obaloch.

Téma plasty na biologickej báze, kompostovateľné a biodegradovateľné plasty

Práve tieto materiály sa často používajú ako ekologickejšia náhrada na výrobu obalov. Až Zelená dohoda ustanovuje jasnejšie mantinely, kedy sú tieto

plasty skutočne environmentálne prospešné a ako by sa mali navrhovať, recyklovať a zneškodňovať. Cestu k udržateľnosti vidí EK v objasnení, ktoré druhy obalov môžu spotrebiteľia vhadzovať do triedeného zberu biologicky rozložiteľného odpadu, a teda môžu byť kompostovateľné.

Očakávané výsledky

Európska komisia stanovila cieľ znížiť odpad z obalov do roku 2040 o 15 % v porovnaní s rokom 2018. Podľa očakávaní to bude viesť k celkovému poklesu objemu odpadov v EÚ o približne 37 %, v porovnaní s množstvom odpadov, ktoré sa odhaduje, že by bolo produkované v roku 2040 bez zavedenia zmien. Kľúčom má byť práve opätovné použitie a recyklácia obalov.

Standardizácia formátov obalov a jasné označovanie opakovane použiteľných obalov budú ďalším z krokov, ku zníženiu množstva odpadov z obalov.

Zjavne zbytočný obal

Európska zelená dohoda zavádza nový termín: „zjavne zbytočný obal“. Tento pojem skrýva skupinu obalov, ako napríklad miniatúrne fľaštičky na šampóny, sprchové gély a podobne používané v hoteloch, ale aj jednorazové balenia jedla a nápojov konzumovaných v reštauráciách a kaviarňach, a jednorazové balenia ovocia a zeleniny. EK odporúča legislatívne zakázať zjavne zbytočný obal.

Úplná recyklovateľnosť obalov do roku 2030

Až 100 %-ná recyklovateľnosť obalov má byť zabezpečená jasnejším stanovením kritérií navrhovania obalov. Ďalší odporúčaný krok: vytvorenie povinných systémov zálohovania plastových fliaš a hliníkových plechoviek si môže Slovensko odskrotnúť ako splnený.

Recyklát

Vytriediť, zrecyklovať, nahradiť recyklátom primárnu surovinu. To je riešenie EK na problém stúpajúceho množstva odpadov z obalov. Dopomôcť k tomu by mal povinný podiel recyklovaného obsahu, ktorý musia výrobcovia zapracovať do nových plastových výrobkov. Tak, ako to vyplýva zo Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/904 z 5. júna 2019 o znižovaní

vplyvu určitých plastových výrobkov na životné prostredie v prípade PET fliaš.

Jednotne v celej Európskej únii

Triedenie by malo byť zjednotené na celoeurópskej úrovni. Každý obal by podľa ideálnych predstáv mal byť označený normalizovaným štítkom s informáciou, z čoho je obal vyrobený a do ktorého kontajnera na triedený zber patrí. Odporúča sa zjednotiť aj samotné informačné symboly.

Kto ušetrí?

Podľa tvorcov Zelenej dohody má prísť k obmedzeniu jednorazových obalov, náhradou za ich opätovne použiteľné alternatívy. Systém by mal byť nastavený tak, aby používanie recyklátov bolo finančne výhodnejšie v porovnaní s použitím primárnych surovín. Jednoznačne teda vychádza, že dôjde k úspore aj v oblasti financií. Ak by bola úspora premietnutá výrobcami obalov až na úroveň spotrebiteľa, EK vypočítala, že každý Európan ušetrí takmer 100 eur ročne. [1]

Čo ďalej?

Balík opatrení na riešenie otázok v oblasti obalov a odpadov z obalov teraz čaká posúdenie Európskym parlamentom a Radou v rámci riadneho legislatívneho postupu.

Nasledovať by mala revízia smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/62/ES z 20. decembra 1994 o obaloch a odpadoch z obalov.

Druhý diel Zelenej dohody nabáda na jasné stanovenie pojmov ako ekodizajn a bioplast, ktoré bez definícií len prispievali k falošnému pocitu, že sa problém nadmerného používania obalov rieši. Pozitívne vnímaním postoj EK k jednorazovým obalom v neopodstatnených prípadoch. Pojem zjavne zbytočný obal a jeho definovanie, prípadne odporúčané zakázanie, je milým prevapením. V Zelenej dohode mi však chýba obmedzenie používania zmesových a dnes ťažšie recyklovateľných plastov. Do roku 2030 by mali byť všetky obaly recyklovateľné. Preto verím, že väčšina bodov zo Zelenej dohody bude zapracovaná do EÚ legislatívy aj do národných legislatív členských štátov Európskej únie. ■

Zdroje:

- [1] Európska zelená dohoda: skoncovať s nehospodárnymi obalmi, podporovať opätovné použitie a recykláciu. 2022. [online]. [cit. 2022-12-30]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_22_7155>.
- [2] Itálie uverejnila novú obalovú legislatívu – aké obaly môžeme uvádzať na trh po 1. 1. 2023?? Iva Werbnyšská. 2022. [online]. [cit. 2022-12-30]. Dostupné na: <<https://syba.cz/italie-uverejnila-novou-obalovou-legislativu-jake-obaly-muzeme-uvadet-na-trh-po-1-1-2023>>.
- [3] Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on packaging and packaging waste, amending Regulation (EU) 2019/1020 and Directive (EU) 2019/904, and repealing Directive 94/62/EC. 2022. [online]. [cit. 2022-12-30]. Dostupné na: <<https://environment.ec.europa.eu/system/files/2022-11/Proposal%20for%20a%20Regulation%20on%20packaging%20and%20packaging%20waste.pdf>>.